

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/195/2019
Identifikačné číslo spisu: 5116205984
Dátum vydania rozhodnutia: 22.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5116205984.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu P. M., bývajúceho v Y. XXX, zastúpeného JUDr. Michalom Krnáčom, MBA, LL.M., advokátom so sídlom v Žiline, Vojtecha Tvrdeho 793/21, proti žalovaným 1/ L. M., bývajúcemu v P. XXX, 2/ U. M., bývajúcej v P. XXX, o zaplatenie 26 555,14 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 40 C/59/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. mája 2019 sp. zn. 9 Co/66/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému 1/ a 2/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobou doručenu súdu 8. marca 2016 sa žalobca domáhal vrátenia peňažnej sumy 800 000 Sk (26 555,14 €), ktorú poskytol žalovaným na základe zmluvy o pôžičke zo 14. októbra 2005, v ktorej sa zmluvné strany (v článku III. ods. 3.1) dohodli, že žalovaní vrátia peňažné prostriedky žalobcovi do 14. apríla 2006. V dôsledku omeškania žalovaných s vrátením požičaných peňažných prostriedkov v dohodnutej dobe (do 14. apríla 2006) žiadal priznať aj zákonné úroky z omeškania (§ 517 ods. 1, 2 OZ).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) zhora označeným rozsudkom reagujúc na uplatnené odvolacie dôvody a v nich obsiahnuté konkrétne odvolacie námietky žalobcu, potvrdil žalobu zamietajúci rozsudok Okresného súdu Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) zo 17. októbra 2018 č. k. 40C/59/2016-146 s týmto odôvodnením: „6. Pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci, v tomto smere sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, ktoré v takomto prípade nie je potrebné opakovať (§ 387 ods. 2 CSP), keď ani zo strany odvolateľa neboli v priebehu odvolacieho konania tvrdené také skutočnosti, s ktorými by sa nevyporiadal súd prvej inštancie v dôvodoch napadnutého rozhodnutia.

7. V tomto prípade je jednoznačné, že žaloba bola podaná na plnenie zo zmluvy o pôžičke, ktorú zmluvné strany uzatvorili dňa 14. 10. 2005. Spochybnené nebolo ani prevzatie finančných prostriedkov vo výške 800 000,- Sk. Ku zmluve o pôžičke zároveň bola uzatvorená zmluva o zabezpečení záväzku

dlžníka prevodom práva zo dňa 14. 10. 2005, na základe ktorej v prípade nesplnenia záväzku v lehote 6 mesiacov od podpisu zmluvy o pôžičke, vlastnícke právo k nehnuteľnostiam (rodinný dom s pozemkom zapísaný na LV č. XXX v kat. úz. P.) sa stane vlastníctvom veriteľa. Pretože pôžička v celom rozsahu v dobe splatnosti uhradená nebola (len jej časť), vlastníkom nehnuteľnosti sa stal žalobca, ktorý kúpnu zmluvou zo dňa 30. 09. 2009 previedol nehnuteľnosť na kupujúceho Reality Rent s. r. o. Žilina. Rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 13C/124/2012 zo dňa 21. 01. 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/324/2015 zo dňa 30. 10. 2015 bolo rozhodnuté, že zmluva o pôžičke zo dňa 14. 10. 2005 uzatvorená medzi zmluvnými stranami je neplatná v časti dohodnutých úrokov a zmluvnej pokuty. Zároveň súd určil, že vlastníckymi nehnuteľnosťami v kat. úz. P. vedených na LV č. XXX sú žalovaní 1/, 2/ v 1/1.

8. Vychádzajúc z takto zisteného stavu aj odvolací súd má za to, že v prípade vznesenia námietky premlčania na nárok odvíjajúci sa zo zmluvy o pôžičke, ktorá mala byť splatná do 6 mesiacov od podpisu zmluvy, t. j. do 14. 04. 2006, správne okresný súd na premlčanie prihliadol. Pokiaľ odvolateľ poukazoval na ust. § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka, v tomto prípade nedošlo k vysloveniu neplatnosti zmluvy o pôžičke alebo k jej zrušeniu, a teda sa nejednalo ani o prípad, že by si účastníci zmluvy o pôžičke mali navzájom vrátiť všetko, čo podľa zmluvy dostali. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že vyslovením neplatnosti zmluvy o zabezpečení prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nenastala situácia, ktorá by zakladala právo na vrátenie pôžičky. V tomto prípade vzniklo právo na vrátenie kúpnej ceny zo zmluvy z roku 2009, ktorá sa týkala realitnej kancelárie a predávajúceho - žalobcu. Žalovaní 1/, 2/ na základe neplatnej zmluvy o zabezpečení práva neobdržali žiadne plnenie, ktoré by boli povinní žalobcovi vrátiť.

9. Pokiaľ odvolateľ namietal nesprávnosť postupu súdu prvej inštancie v tom, že nárok nepriznal titulom náhrady škody, na takéto hodnotenie v prejednávanej veci nebol dôvod. Skutkovo v žalobe žalobca vymedzil nárok tak, že požaduje zaplatenie zmluvy o pôžičke, teda zo záväzkového vzťahu, pričom nijakým spôsobom skutkovo žalobu nezmenil a nepreukazoval, že konaním žalovaných boli naplnené jednotlivé znaky potrebné pre rozhodnutie o nároku v súvislosti s náhradou škody (ujma v majetkovej sfére poškodeného, porušenie právnej povinnosti, príčinná súvislosť, prípadne zavinenie).

10. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd odvolanie nepovažoval za dôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil vrátane výroku o trovách prvoinštančného konania.

11. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a priznal žalovaným ako úspešným v odvolacom konaní voči žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.“

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), pretože „súd na základe vykonaného dokazovania a známych skutočností dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, resp. ignorovaním známych skutočností dospel k nesprávnym záverom a týmto nesprávnym procesným postupom tak znemožnil strane (žalobcovi), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, a to v takom rozsahu, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.“ Odvolaciemu súdu vyčítal, že sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, ktorý prihliadol na námietku premlčania vznesenú žalovanými a žalobu zamietol, a to bez toho, aby sa zaoberal námietkami žalobcu k vysloveným skutkovým zisteniam súdu prvej inštancie (žalovaní v predchádzajúcich konaniach mali uznať nárok žalobcu a preto nedošlo k jeho premlčaniu, uplatnenie námietky premlčania predstavuje zneužitie práva žalovanými na úkor žalobcu a preto je v rozpore s dobrými mravmi). V takom prípade ide o porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Odvolací súd riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie pokiaľ sa dostatočne nevysporiadal s námietkou žalobcu, ktorý na už prvom súdnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa 17. októbra 2018 vyslovil, že v danom prípade prichádza do úvahy posúdenie nároku žalobcu ako nároku na náhradu škody, pretože konaním žalovaných, t. j. tým, že mu nevrátili poskytnuté finančné prostriedky a pôvodne dohodnuté zabezpečovacie právo bolo súdom prehlásené za neplatné, vznikla žalobcovi škoda zodpovedajúca sume nevrátených finančných prostriedkov. Kumulatívne dovolanie odôvodnil napokon aj dovolacími dôvodmi v zmysle § 421 písm. a/ a b/ CSP. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 písm. a/ CSP poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky sp. zn. 7 Cdo 244/2014 z ktorého vyplýva, že právna kvalifikácia uplatneného nároku nie je vecou, resp. povinnosťou navrhovateľa, ale súdu - povinnosťou navrhovateľa je opísať skutkový stav; pokiaľ však navrhovateľ aj uvedie právnu kvalifikáciu opísaného skutkového stavu, súd ňou nie je viazaný. Pre súd je záväzná skutkové vymedzenie uplatneného nároku zo strany navrhovateľa. Právna kvalifikácia opísaného skutkového stavu je totiž vecou súdu a táto môže byť odlišná od právnej kvalifikácie zo strany navrhovateľa. Pokiaľ súd neprihliadol na žalobcom uvádzanú alternatívu posúdenia nároku uplatneného žalobou (ako nároku na náhradu škody) a sám sa takouto alternatívou nezaoberal, tak sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V zhode s uvedeným poukázal aj na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co/107/2017. Dovolací dôvod v zmysle § 421 písm. b/ CSP odôvodnil tak, že „z dostupnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nie je žalobcovi známe, že by obdobná právna otázka, ktorá je predmetom daného konania bola v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu SR ako dovolacieho súdu riešená.“

3. Žalovaní nevyužili právo vyjadriť sa k dovolaniu žalobcu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a naň oprávnenou osobou (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

5. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

6. Obsah dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) naznačuje, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP a zároveň aj z § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP.

6.1. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.2. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

K prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

7. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady znátočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade znátočnosti.

8. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9. Žalobca vytýka súdom oboch inšancií nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, ktoré mali za následok nesprávne právne posúdenie vecí. Namieta nesprávnosť alebo neúplnosť ich skutkových zistení, nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ako aj prijatie nenáležitých skutkových záverov. Vzhľadom na túto argumentáciu žalobcu najvyšší súd pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov, prípadne nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

10. Žalobca prípustnosť jeho dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP tiež z dôvodu, že súdy nesprávne právne posúdili vec pokiaľ žalobu zamietli pre dôvodne uplatnenú námietku premĺčania bez zreteľa na to, že pri jej uplatnení žalovaní postupovali v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu ale nesprávne právne posúdenie vecí nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ CSP (R 24/2017, 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018). V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp. zn. I. ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje CSP, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie vecí nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP, lebo tu nejde „o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“.

11. Žalobca, vychádzajúc z obsahu dovolania, jeho prípustnosť vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP tiež z toho, že 1/ odvolací súd sa v odôvodnení rozsudku nezaoberal námietkou žalobcu, že námietka premĺčania predstavuje zneužitie práva žalovanými (§ 3 Občianskeho zákonníka, ďalej len „OZ“) 2/ v zmysle zásady súd pozná právo (iura novit curia) súdy neprejednali žalobou uplatnený nárok ako nárok na náhradu škody.

11.1. K otázke nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu a jej právnym dôsledkom prijalo občianskoprávne kolégium stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku. I keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“ tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vädám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Toto stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

11.1.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

11.1.3. Konanie pred súdom prvej inšancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozhodnutia odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozhodnutím vytvára ich organickú jednotu (I.

ÚS 259/2018). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalobcu, ktorými sa podľa neho nepodarilo spochybníť podstatu dôvodu, so zreteľom na ktorý prvoinštančný súd zamietol žalobu. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 220 CSP a žalobca neopodstatnene namieta jeho nepreskúmateľnosť. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho úvahy a z nich vyvedené závery vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odvolací súd teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by žalobcovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

11.1.4 Námietkou žalobcu o uplatnení námietky premlčania pre rozpor s dobrými mravmi sa súd prvého stupňa podrobne zaoberal v bode 19 odôvodnenia svojho rozsudku, kde mimo iného skonštatoval, že „v danom prípade nevzhladol také okolnosti, ktoré by mali za následok zneužitie práva žalovanými na úkor žalobcu. ... v celom kontexte sporu súd nevzhladol také konanie žalovaných, ktoré by sledovalo zneužitie práva, ktoré by malo za následok taký významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania.“ V podrobnostiach dovolací súd odkazuje na označený bod odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa s takto prezentovaným názorom súdu prvého stupňa stotožnil, keď vychádzajúc z odvolania žalobcu (viď bod 2 veta štvrtá odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) v bode 8 odôvodnenia svojho rozsudku uviedol, že „Vychádzajúc z takto zisteného stavu aj odvolací súd má zato, že v prípade vznesenia námietky premlčania na nárok odvíjajúci sa od zmluvy o pôžičke, ktorá mala byť splatná do 6 mesiacov od podpisu zmluvy, t. j. do 14. apríla 2006, správne okresný súd na premlčanie prihliadol.“

11.2 Osobitnú pozornosť venoval najvyšší súd tej časti dovolacej argumentácie žalobcu, v zmysle ktorej súdy neprejednali žalobou uplatnený nárok ako náhradu škody v zmysle zásady súd pozná právo (iura novit curia). Tento nedostatok vedúci v podstate k právu na súd (právo na meritórne rozhodnutie predloženej veci) mal mať povahu vady, ktorá zakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11.2.1 Z obsahu rozhodnutí súdov nižších inštancií (súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) a ich postupu v konaní vyplýva, že tieto žalobou uplatnený nárok (k jej zmene nedošlo) posúdili ako plnenie zo zmluvy (zo záväzkového vzťahu), nezaoberali sa inou právnou kvalifikáciou nároku (teda ani náhradou škody).

11.2.2 Žalobca v dovolaní namieta, že súdy na podklade ním podanej žaloby (bez jej zmeny) mali žalovaný nárok ex officio v zmysle zásady iura novit curia posúdiť cez inštitút zodpovednosti za škodu. Tento názor dovolateľa nepovažuje dovolací súd za správny.

11.2.3 Civilné súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia (práva pozná súd), čo znamená, že účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok, ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriadiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú.

11.2.4 Ak teda súd rozhoduje o peňažnom plnení, ktoré vychádza zo skutkových tvrdení, ktoré umožňujú posúdiť nárok po právnej stránke aj podľa iných noriem ako je žalobcom navrhované, resp. výsledky vykonaného dokazovania umožňujú podriadiť uplatnený nárok pod iné hmotnoprávne

ustanovenie než akého sa žalobca dovoľáva, je povinnosťou súdu uplatnený nárok takto posúdiť bez ohľadu na to, či v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia je alebo nie je uvedený, alebo je uvedený nesprávne. Nemožno preto uprieť súdu, aby v spojení so skutkovými zisteniami urobil sám odlišné, právu zodpovedajúce hodnotenie žalobou uplatneného plnenia (Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 196/2009, 4 Cdo 90/2019).

11.2.5 Žalobca v žalobe doručenej súdu 8. marca 2016 svoj nárok na zaplatenie 26 555,14€ s príslušenstvom odôvodnil tým, že žalovaným poskytol pôžičku vo výške 26 555,14€, ktorí sa ju zaviazali vrátiť v zmluvne dohodnutej dobe (do 14. apríla 2006). Žalovaní pôžičku v zmluvne dohodnutej dobe nevrátili, preto sa jej vrátenia spolu s úrokom z omeškania domáha žalobou. Žalobca na pojednávaní súdu prvej inštancie 17. októbra 2018 bez toho, aby mienil podať návrh na zmenu žaloby dal súdu prvej inštancie do pozornosti ... „, že do úvahy v tomto prípade prichádza náhrada škody” Žalobca sa pokúsil svoj nárok právne kvalifikovať opierajúc sa o žalobu, na ktorej bez zmeny zotrval po celý čas sporu. Nebolo povinnosťou žalobcu právne kvalifikovať nárok, lebo právne posúdenie patrí súdu. Ak nárok na peňažné plnenie vychádza zo skutkových okolností a tvrdení, ktoré umožňuje posúdiť uplatnený nárok po právnej stránke podľa inej normy, než ako je prípadne žalobcom navrhované, resp. výsledky vykonaného dokazovania dovoľujú podriaďiť (subsumovať) uplatnený nárok pod iné hmotnoprávne ustanovenie než akého sa žalobca dovoľáva žalobou, je povinnosťou súdu nárok posúdiť, a to bez ohľadu či je v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia uvedený alebo nie.

11.2.6. V danom prípade žalobca skutkovo vymedzil predmet sporu skutkovými okolnosťami, ktoré vychádzajú z peňažného plnenia založeného na plnení zmluvnej povinnosti (záväzkovej povinnosti). Konajúce súdy sa zhodli na názore, podľa ktorého bolo potrebné skutkové okolnosti žaloby a vykonaného dokazovania subsumovať pod povinnosť žalovaných, ktorá im vyplýva zo zmluvy (zo záväzkového vzťahu) a to i pri zohľadnení toho, že zmluva o zabezpečení tohto záväzku je absolútne neplatná.

11.2.7 Odlíšenie nároku na náhradu škody od iných právnych inštitútov spočíva v rozlíšení právneho dôvodu vzniku záväzkového právneho vzťahu. Nesplnenie zmluvnej povinnosti (ako porušenie právnej povinnosti) môže byť jedným z predpokladov všeobecnej zodpovednosti za škodu (§ 420 a nasl. Občianskeho zákonníka), avšak ak vyplýva nárok na plnenie priamo zo zmluvného záväzku, neprichádza v úvahu aplikácia ustanovení o náhrade škody. Ak bol zmluvne založený záväzkový právny vzťah, z ktorého vyplýva právo veriteľa na plnenie, nie je možné toto plnenie požadovať od dlžníka z titulu zodpovednosti za škodu, lebo právnym dôvodom vzniku záväzku dlžníka voči veriteľovi je zmluva (Švestka, J., Spáčil J., Škárová M., Hulmák M., a kol. Občiansky zákonník I. § 1-459, Komentár. 1 vydání. Praha: CHBeck, 2008, 1061 s.).

11.2.8 Dovolací súd sa stotožňuje s názormi právnej doktríny, z ktorých vychádza i zahraničná súdna prax (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 22. augusta 2001 sp. zn. 25 Cdo 1569/99, dostupné na www.nsoud.cz) podľa ktorej nesplnenie povinnosti vyplývajúcej zo zmluvne založeného vzťahu medzi účastníkmi môže byť tiež predpokladom vzniku zodpovednostného vzťahu zo spôsobenej škody. Pokiaľ však právo na plnenie vyplýva z už existujúceho zmluvného vzťahu, z ktorého je jeden účastník povinný plniť druhému, nie je spôsobenie škody právnym dôvodom vzniku tohto záväzku. Tam, kde existuje zmluvne vzniknutý záväzkový právny vzťah, z ktorého je jeden subjekt povinný plniť druhému, nie je nárok na zmluvné plnenie nárokom zo zodpovednostného vzťahu, ale nárokom z právneho vzťahu, ktorého právnym dôvodom vzniku je zmluva (Švestka, J., Spáčil J., Škárová M., Hulmák M., a kol. Občiansky zákonník II. § 460-880, Komentár. 1 vydání. Praha: CHBeck, 2008, 1340 s.)

11.2.9. Ako správne uvádzajú súdy v odôvodnení svojich rozhodnutí, žalobca sa voči žalovaným podanou žalobou domáhal zaplatenia peňažného záväzku na základe zmluvy o pôžičke. Uplatnený nárok je po právnej stránke nárokom na plnenie zo záväzkovo-právneho vzťahu, založeného zmluvou. Z hľadiska zodpovednosti žalovaných za škodu spôsobenú žalobcovi pri splnení všetkých zákonných podmienok by išlo o vznik mimozmluvnej povinnosti. Nesplnenie zmluvnej povinnosti síce môže byť

predpokladom všeobecnej zodpovednosti za škodu v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka, aplikácia uvedeného ustanovenia však neprichádza do úvahy v prípade, ak od účastníka záväzkovo-právneho vzťahu sa žalobou požaduje splnenie jeho povinnosti zo zmluvy, teda pokiaľ žalobou uplatnený nárok na plnenie vyplýva priamo zo zmluvy.

11.2.10 Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie dovolateľa nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

12. Dovolateľ ďalej v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

12.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12.2. Otázkou relevantnou z hľadiska tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 207/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 221/2017).

13. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“.

14. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že odvolací súd sa svojimi právnymi závermi odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), treba uviesť, že Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zasadnutí 10. októbra 2018 prijalo ako judikát rozhodnutie z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017 (R 71/2018), právna veta ktorého znie: „Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.“

15. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) odvolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax odvolacieho súdu (1 Cdo 206/2016, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 27/2017, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 27/2017, 6 Cdo 35/2017, 7 Cdo 7/2018). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie odvolacieho súdu mal

dovolať na myslí; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ a mohlo by viesť k procesne neprípustnému bezbrehému dovolaciemu prieskumu priečiacemu sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj tiež Števcík M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

16. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

17. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Pokiaľ dovolateľ nevysvetlí, ktoré rozhodnutie treba považovať za „skorší prípad“, dovolací súd nemá podklad pre takéto posudzovanie (nemôže posúdiť, či skutočne došlo k dovolateľom tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), čo v konečnom dôsledku znamená, že nemôže prikrčiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

18. V danom prípade sa dovolateľ v dovolaní nestotožnil s právnymi úvahami súdov nižších stupňov (súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v otázke správnej subsumpcie žalobou uplatneného nároku (vymedzeného skutkovými okolnosťami) pod príslušnú hmotnoprávnu normu, ktorou podľa dovolateľa mala byť náhrada škody, čím sa súdy podľa jeho presvedčenia odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú má reprezentovať uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 244/2014 (v zmysle tohto „... právna kvalifikácia uplatneného nároku nie je vecou, resp. povinnosťou navrhovateľa, ale súdu ... Pre súd je záväzná skutková vymedzenie uplatneného nároku ...“) a rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 107/2017 („... strany sporu nie sú povinné uplatnený nárok ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu.“).

18.1. Posúdením dovolania podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že dovolateľ nesprávne právne posúdenie súdov videl pri riešení právnej otázky správnej subsumpcie žalobou uplatneného nároku (vymedzeného skutkovými okolnosťami) pod hmotnoprávnu normu. Konkrétne, či v rámci zásady „súd pozná právo“ možno žalobou uplatnený nárok vzniknutý zo zmluvy subsumovať aj pod hmotnoprávne ustanovenia o náhrade škody.

18.2. Dovolací súd v súvislosti s dovolateľom uvádzanou judikatúrou pripomína (bod 17. tohto rozhodnutia), že rozhodnutia súdov nižších inštancií Slovenskej republiky (okresných súdov, krajských súdov), netvorí súčasť „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ v zmysle § 421 ods. 1 CSP, preto sa rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 107/2017 dovolací súd ďalej nezaoberal.

18.3 K dovolateľom vymedzenej právnej otázke dovolateľ odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odôvodnil poukázaním na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 244/2014.

18.4 V rozhodnutí sp. zn. 7 Cdo 244/2014 z 8. októbra 2015 bolo Najvyšším súdom Slovenskej republiky konštatované, že konanie nebolo postihnuté tzv. vadou zmätočnosti v zmysle § 237 písm. f/

zákona č. 99/1963 Z. z. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pokiaľ odvolací súd konanie zastavil z dôvodu prekážky veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 OSP). Dovolací súd v tomto prípade skúmal existenciu namietanej vady zmätočnosti a právnym posúdením veci sa nezaoberal, lebo dovolanie v danom prípade smerovalo voči uzneseniu odvolacieho súdu voči ktorému nebolo v zmysle § 239 OSP prípustné.

18.5. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd v posudzovanom prípade neodklonil (a ani nemohol odkloniť) od právneho záveru vyjadreného vo vyššie uvedenom rozhodnutí, nakoľko predmetná otázka (či v rámci zásady „súd pozná právo“ možno žalobou uplatnený nárok vzniknutý zo zmluvy subsumovať aj pod hmotnoprávne ustanovenia o náhrade škody) nebola dovolacím súdom v danom prípade riešená.

19. Z vyššie uvedeného vyplýva, že k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v danom prípade nedošlo (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

20. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolací súd má za to, že súčasné uplatnenie oboch dovolacích dôvodov pri identickej právnej otázke podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP sa navzájom vylučuje, nakoľko z logiky veci vyplýva, že ak určitá právna otázka nebola ešte vyriešená, tak zároveň nie je možné sa odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (porovnaj 6 Cdo 13/2017, 6 Cdo 21/2017, 1 Cdo 168/2018).

21. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku), na vyriešení ktorej založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Dovolací súd sa preto zaoberal aj tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania z hľadiska, či v prípade dovolateľom nastolenej právnej otázky, ide o takú otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

22. V danom prípade dovolateľom vymedzená právna otázka (či v rámci zásady „súd pozná právo“ možno žalobou uplatnený nárok vzniknutý zo zmluvy subsumovať aj pod hmotnoprávne ustanovenia o náhrade škody) nie je otázkou, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a mala podstatný vplyv na výsledné rozhodnutie. Dovolateľom zadefinovaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval podstatný dôvod, pre ktorý nebolo jeho žalobe v celom rozsahu vyhovie. V preskúmvanej veci tomu však tak nie je, pretože rozhodnou otázkou pre zamietnutie žaloby podľa odvolacieho súdu bola účinne vznesená námietka premlčania žalobou uplatneného nároku, teda nemožnosť v súdnom konaní priznať uplatnený nárok. Pokiaľ mala byť otázka premlčania posúdená inak vzhľadom na žalobou uplatnený charakter nároku ako náhrady škody, potom bolo potrebné, aby z týchto hľadísk dovolateľ jednak formuloval právnu otázku a súčasne vysvetlil jej právne dôsledky v porovnaní s doterajšími, ktoré zaujal odvolací súd. Dovolací súd dospel po preskúmaní dovolania k záveru, že dovolateľom formulovaná právna otázka nespĺňa atribút podstatnej otázky, na ktorej by rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, a teda nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

23. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobcu odmietol, a to sčasti podľa § 447 písm. c/ CSP a sčasti podľa § 447 písm. f/ CSP.

24. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.